

Till: Utbildningsdepartementet

Stockholm 2023-10-23

Inspel till regeringens forsknings- och innovationspolitik.

Fria Idébärare och Uppfinnare är ryggraden i Svensk Innovationskraft

Bakgrund

Först forskning och kunskap, sen uppfinnare, innovatörer, entreprenörer och storföretag i den ordningen i kedjan. Under 25 år har man försökt gena i kedjan genom att undvika uppfinnarna och om-utbilda forskarna till uppfinnare. I vissa extremt sällsynta fall är forskare, uppfinnare, innovatör, entreprenör och storföretagare samma person - fast nästan aldrig (möjligen Elon Musk). Detta beror på att alla aktörer har helt olika intressen, kompetenser, uppgifter och mål.

EU:s innovationsproblem uppstår främst genom det föråldrade "Triple-helix" system som EU infört. Triple-helix insiktsbrist exporteras till medlemsstaterna genom akademierna. Triple-Helix hävdar tanken att det är just bara inom akademien som innovationer föds. Akademiens uppgift är dock att långsiktigt skapa ny kunskap. Genom rapporter och avhandlingar sprider man sin information om den nya kunskap man skapat. Notera att nobelpristagarna påpekar det gång på gång.

Enligt EU:s Triple Helix-doktrin kommer innovation bara från två källor:

1. Akademin,
2. Storföretagen

Innovation är en marknadsinriktad verksamhet och är många gånger en mycket lång process. Den går ut på att anpassa en ny idé till marknadens behov, tillsammans med marknaden och med en återkoppling, så att den också fungerar i verkligheten.

Akademiska upptäckter är också långsiktiga processer men med ett helt annat syfte än att vara marknadsinriktad. Den drivs av nyfikenhet, inte av marknadsbehov eller syftande till att ge återbäring på investeringar.

Mellan forskning och innovation finns sällan någon direkt koppling. Forskning och innovation har utvecklats i olika traditioner och med olika grundförutsättningar. Man har alltså i över två decennier försökt omskola forskare till innovatörer - med mycket tveksamt resultat. Vi tror inte att detta är en framkomlig väg, åtminstone i någon större utsträckning. Med det magra resultatet borde andra innovativa vägar prövas eller återupptäckas. För forskare gäller tex "Publish or perish" – först ut av alla. För företag gäller snarare "Patent or perish" och att därför hålla kunskap hemlig länge.

Utmaningen – Förlorad Innovationskraft

Idag finns i princip inget stöd till **fristående idébärare och uppfinnare** som befinner sig i startskedet. Det gäller speciellt om de är ensamma eller tillsammans med några enstaka andra utvecklar en uppfinning. Kraven hos ex Vinnova passar nästan aldrig denna grupp. Man har tex omsättningskrav, krav på företagsform eller krav på samarbete med akademien. Akademien har sällan intresse av samverkan med små entiteter. Utöver de statliga utlysningarna finns inget reellt stöd att söka. "Riskkapitalister", som alla hoppades på förr, vill sällan ta risker.

Fristående uppfinnare, svarade mellan 1981 och 2006 för cirka hälften av alla innovationer som nådde marknaden. Det vore därför minst sagt önskvärt att en rimlig del av statens innovationssatsningar kommer fristående idébärare och uppfinnare till del. Uppskattningsvis satsas mellan 0,1 och 0,3 promille, av de totalt cirka 150 – 200 totala FoU miljarderna, på fristående uppfinnare, beroende på hur man räknar.

Vad behövs?

Med utgångspunkt från *SOU 2023:59 - Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation*, vill vi lyfta vikten av de fristående idébärarnas och uppfinnarnas bidrag till svensk innovations och konkurrenskrafts utveckling.

Vi anser att politiken, för att nå målen, måste satsa på att även fristående idébärare och uppfinnare ska kunna få ta del av de statliga utlysningarna på ett anpassat sätt. Det ska inte bara gynna akademien och större företag, utan även små företag ända ned till privatpersoner.

Sveriges fristående idébärare och uppfinnare organiseras idag i huvudsak i två organisationer, Svenska Uppfinnareföreningen (SUF) och Göteborgs Uppfinnareförening (GUF).

SUF o GUF är två ideella folkrörelseorganisationer som tillsammans och i samverkan, samlar, organiserar, uppmuntrar, utbildar och ger råd till de fria idébärarna och uppfinnarna i Sverige.

- Vi är de fria idébärarnas och uppfinnarnas röst.
- Vi verkar i de tidigare delarna i värdekedjan från idé till marknad. De delar som idag inte täcks av statens övriga initiativ.
- SUF är huvudman för SKAPA priset och för Tekniska Museet i Stockholm.

SUF och GUF står redo att skala upp sina verksamheter för att öka Sveriges konkurrenskraft.

Vad behöver vi för att göra vad?

- Ett erkännande av de fria idébärarnas och uppfinnarnas roll i innovationssammanhang
- En självklar plats vid bordet vid konsultation och utveckling
- En del av statens strategiska investering i Forskning, Uppfinnande och Innovation.
- Skala upp, och driva processer för att sporra, utveckla och strukturerat stödja de fria idébärarna och uppfinnare att driva sina idéer till marknaden, med fokus på de tidiga stegen i värdekedjan från idé till marknad
- Vi föreslår att 1% (17 Mkr) av den föreslagna 1,7 miljarderna till Innovationsmyndigheten fonderas och öronmärks till de fria idébärarna och uppfinnarna, och att 1 Mkr av dessa sätts av till en gemensam kansliresurs.
- Vi föreslår att samtliga 14 Innovationskontor som idag finns kopplade till universitet och högskolor, i strukturerad samverkan, ska kunna nyttjas av fristående uppfinnare med samma möjligheter till rådgivning och finansiellt stöd som forskare får.
- Vi föreslår att inkubatorer vid universitet och högskolor, i strukturerad samverkan, ska kunna nyttjas av fristående uppfinnare på samma sätt som sker idag för forskare och entreprenörsstudenter.

SUF och GUF i samverkan kan kraftfullt bidra till att öka svensk innovationskraft och bidra till en bibehållen stark svensk konkurrenskraft.

Sammanfattning

Att entreprenörskapet verkar växa sig starkt i Sverige när det gäller miljard-projekt är något som har uppmärksamrats av både media och forskare. Tyvärr ser man ofta att det är mycket "fluff" i ansökningssammanhangen – stora ord om tillväxt och samhällsnytta men utan vederhäftiga bakgrundsfakta. Dessa projekt kräver enormt stora investeringar utan att det finns någon säker lönsamhet.

Vi menar att det är minst lika viktigt och samhällsnyttigt, att utveckla och skala upp ett system med små investeringar, i många olika idéer, i tidiga skeden, för att stödja de fria idébärarna och uppfinnarna.

SUF och GUF står redo att skala upp sina verksamheter för att öka Sveriges konkurrenskraft.

Svenska Uppfinnareföreningen
Carlos Rodriguez - Ordförande
Jan-Erik Nowacki - Hedersordförande

Göteborgs Uppfinnareförening
Lena Nyström - Ordförande
Bengt Forshult - Kassör
Eva-Lisa Andersson -Vice Ordförande